

T.C
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI GAZETECİLİK BİLİM DALI
Tezli Yüksek Lisans Programı

Dersin Adı
Uluslararası İletişim ve Gazetecilik

Final Ödevi
Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması Anlaşmasının Uluslararası Haber
Ajansları Tarafından Haberleştirilmesi

Ödevi Hazırlayan
Ekmel Kılıç / 577720003

Dersi Veren Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Nurşen MAZICI

Aralık, 2020

Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması Anlaşmasının Uluslararası Haber Ajansları Tarafından Haberleştirilmesi

1. Giriş

Doğu Akdeniz’de 2000’lerin başında tespit edilen hidrokarbon rezervi dikkatleri bölgeye çekmiştir. Böylece son 20 yıldır bölgedeki keşif ve sondaj faaliyetleri artmıştır. Uluslararası deniz hukukuna göre bu faaliyetler ancak iki kıyıdaş ülke arasında imzalanarak ilan edilebilen Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) içerisinde yürütülebilir. MEB’in sınırları ise 200 mil olarak kabul edilmektedir. Fakat Doğu Akdeniz dar bir deniz alanına sahip olduğu için bölgeye kıyısı olan ülkeler arasında deniz yetki alanlarının belirlenmesi sorunu çerçevesinde tartışmalar yaşanmaktadır.

Bu tartışmalar Yunanistan, İsrail, Mısır ve GKRY’nin maksimalist çıkarlarla hareket etmesiyle giderek tırmanmıştır. Uluslararası deniz hukukunu yok sayarak bölgede atılan adımlar Türkiye’nin uluslararası hukuktan kaynaklanan haklarını gasp etmiştir. Türkiye ise buna karşılıklı yıllardır hukuksal çerçevede bölgedeki hakkını aramaya devam etmiştir.

Türkiye’nin hukuksal zeminde bölgedeki hakkını arama çabası, maksimalist çıkar sahibi ülkelerin tepkileri ile karşılaşmıştır. Öyle ki uluslararası kamuoyunda Türkiye bölgede “sorun çıkarıcı ülke” olarak yansıtılmaya başlanmıştır. Türkiye ise farklı kademelerde ve platformlarda yıllardır bölgede olan haksızlığı uluslararası deniz hukuku çerçevesinde anlatmaya ve bölgede hakkını aramaya fiili bir şekilde devam etmiştir.

Bu süreç devam ederken Türkiye, Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti ile “Doğu Akdeniz’de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması Mutabakat Muhtırası” imzalamıştır. Bu anlaşma bölgedeki dengeleri bozmuş ve oyunun Türkiye lehine yeniden kurulmasını sağlamıştır.

Uluslararası deniz hukukuna uygun olarak yapılan bu anlaşmaya bölgede maksimalist çıkarlarla hareket eden ülkelerden tepkiler gelmiştir. Bu ülkelerin balında Yunanistan gelmektedir. Yunanistan, diğer müttefiklerini de Türkiye aleyhine yanına çağırmıştır. Özellikle Avrupa Birliği Yunanistan’ın bu çağırısına kulak vermiştir. Halbuki AB’nin bu konuda bir yetkisi bulunmamaktadır.

Çok kısa zamanda zaten var olan Türkiye algısı uluslararası kamuoyunda yeni yapılan anlaşma çerçevesinde daha da pekiştirilerek yeniden üretilmeye başlanmıştır. Bölgede sorun çıkarıcı Türkiye algısı üzerinden, yapılan anlaşmanın meşruluğu tartışmaya açılmıştır.

Uluslararası kamuoyunda tezahür eden Türkiye aleyhi algı operasyonunun en önemli aktörleri olarak uluslararası haber ajansları gösterilebilir. Bu bağlamda araştırmada dünyanın hemen hepsine “haber” ulaştırma gücüne, dolayısıyla dünya gündemini belirleme ve yönlendirme gücüne sahip *REUTERS*, *AP*, *TASS* ve *AFP* haber ajanslarının Türkiye – Libya anlaşmasını nasıl haberleştirdikleri incelenmiştir.

Araştırma kapsamında haber ajanslarının internet sitelerinde detaylı bir tarama yapılarak anlaşmanın imzalandığı tarih olan 27.11.2019'dan itibaren olmak üzere yapılan haberlerden ikişer haber, amaçlı (kasti) örneklem yöntemiyle belirlenmiştir. Ulaşılan bulgular içerik analizi yöntemiyle incelenerek tartışılmıştır.

2. Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması Anlaşması

27 Kasım 2019 tarihinde Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile Libya Ulusal Mutabakat Hükûmeti Başkanlık Konseyi Başkanı Fayiz es- Sarrac arasındaki görüşmeler sonucu her iki ülke dışişleri bakanlarınca “Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Libya Ulusal Mutabakat Hükûmeti Arasında Akdeniz’de Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası” imzalanmıştır. İstanbul’da imzalanan bu muhtıra 5 Aralık 2019’da TBMM’de kabul edilmiş, 6 Aralık 2019’da Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından onaylanmış ve 7 Aralık 2019’da Resmi Gazete’de yayımlanarak Türkiye açısından yürürlüğe girmiştir (RG, 7.12.2019, Sayı 30971).

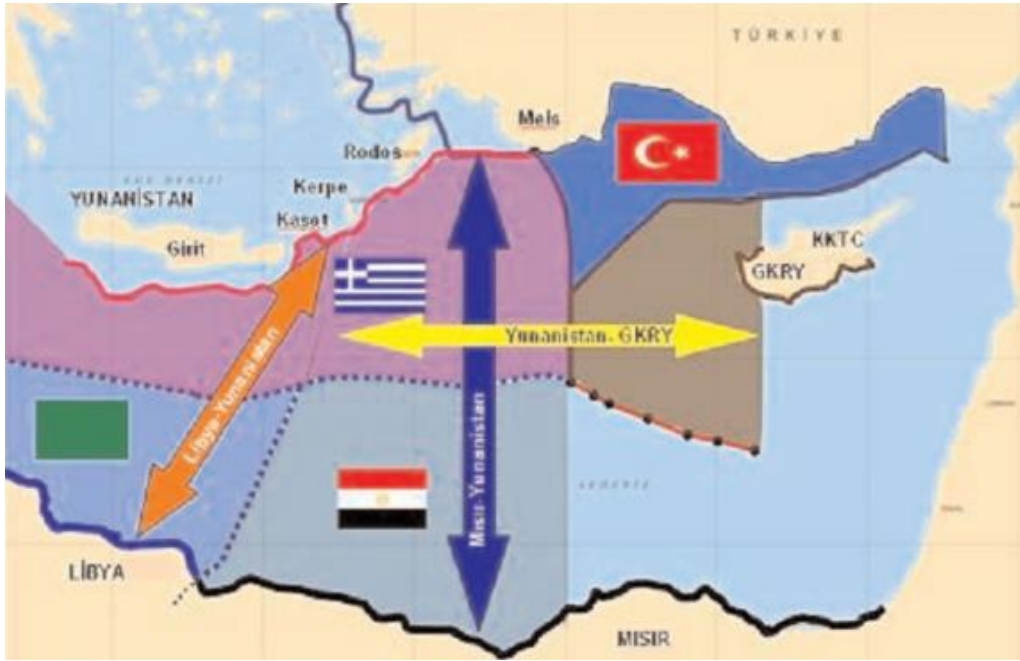

Kaynak: Yücel, 2019, SETA ANALİZ

Doğu Akdeniz’de 2000’lerin başında hidrokarbon enerji rezervlerinin bulunması uluslararası hukuk açısından kıyıdaş ülkeler arasında deniz yetki alanlarının sınırlandırılması ile ilgili sorunlar ortaya çıkarmıştır (<https://www.aa.com.tr/tr/analiz/turkiye-libya-anlasmasin-hukuki-ve-stratejik->

[boyutlari/1668270](https://www.boyutlari.com/1668270) [Erişim Tarihi: 26.12.2020]). ABD Jeolojik Araştırmalar Merkezi (United States Geological Survey / USGS-2010) tarafından yayımlanan rapora göre Doğu Akdeniz’de toplam değeri 3 trilyon dolar olan 60 milyar varil petrole eşdeğer hidrokarbon rezervi olduğu belirtilmektedir. Bu, Türkiye’nin 572 yıllık, Avrupa’nın ise 30 yıllık doğalgaz ihtiyacını karşılayabilecek bir miktardır (TCİB Yayınları, 2020: 10-11). Bu denli büyük bir rezerv kıyıdaş ülkelerin özellikle son 20 yılda keşif ve sondaj çalışmalarına hız vermesine neden olmuştur. Fakat devletlerin bu faaliyetlerini yürütebilmeleri için kıta sahanlığı üzerinde münhasır ekonomik bölge ilan etmeleri gerekmektedir. Zira sadece kıta sahanlığı üzerindeki münhasır yetkiler deniz tabanı ve altındaki canlı-cansız (mineral) tüm doğal kaynakları kapsamaktadır (Acer, 2019: 8).

MEB, en az kıyıdaş iki devlet arasındaki anlaşma sonucu ilan edilebilmektedir. Normal şartlarda her kıyıdaş devlet 200 mil uzunluğunda münhasır ekonomik bölge ilan edebilme hakkına sahiptir. Fakat Doğu Akdeniz “dar” bir deniz alanına sahip olduğu için (en geniş yerinde iki ülke arası 300 mildir) kıyıdaş devletler arasında deniz yetki alanlarının hakça paylaşılmasında sorunlar çıkmaktadır. Ayrıca Yunanistan ve GKRY’nin (Güney Kıbrıs Rum Yönetimi) hukuk dışı ve maksimalist çıkarları bölgede sorun yaratmaktadır (Yaycı, 2020: 34). Özellikle Yunanistan’ın Girit ve Meis adaları ile GKRY ve Mısır arasında MEB ilan etmek istemesi ve GKRY ile Mısır’ın MEB ilan etmeleri bu sorunların başta gelenlerindedir: Uluslararası Deniz Hukuku’na göre adaların MEB ilan etme hakkı bulunmamaktadır. GKRY ise KKTC’yi tanımadığı için yaptığı anlaşmalar yok hükmündedir (Paralı, 2020: 54-55).

Kaynak: Yunanistan’ın hukuk dışı MEB isteği (Yaycı, 2020’den aktaran Paralı, 2020)

Türkiye bu zamana değin kıyıdaş ülkelerin Doğu Akdeniz’de attığı adımlara hukuk çerçevesinde müdahalede bulunan ve kimseyle anlaşamayan ülke konumundayken Libya ile yapmış olduğu anlaşma ile kendisi bir hukuk zemini yaratmış, kimseyle

anlaşamayan ülke görünümünden kurtulmuş, Yunanistan'ın GKRY ve Mısır ile yapmayı planladığı hukuk dışı MEB'i engellemiş ve siyasi üstünlük elde etmiştir (Yaycı, 2020: 36, Acer, 2019: 12). Ayrıca Türkiye diğer kıyıdaş ülkeler olan Lübnan, Libya, Mısır ve İsrail kamuoyuna Türkiye ile anlaşma yapmadıkları taktirde kaybedecekleri deniz alanlarını anlatmaya devam etmiştir: Lübnan 3 bin 957 km², Libya 16 bin 750 km², Mısır 11 bin 500 km², İsrail: 4 bin 600 km² (Yaycı, 2020: 37). Görüldüğü üzere Türkiye ile anlaşma yapmak diğer kıyıdaş ülkeler için daha avantajlıdır.

Türkiye'nin sahada yeni oyun kurucu olarak siyasi üstünlük elde etmesi, bu anlaşmanın Libya iç hukuk sisteminde onaylanmasına bağlıdır (Acer, 2019: 14). Libya iç siyaseti ise karışıktır. Türkiye-Libya anlaşması Doğu Akdeniz'de çıkarları bulunan devletleri rahatsız etmiştir. Bu devletler anlaşmanın Libya iç hukuk sisteminden geçerek onaylanmaması için Hafter'e desteklerini artırırken, uluslararası kamuoyunda da anlaşmanın hukuksuz olduğuna yönelik propaganda faaliyetleri yürütmüşlerdir. Nitekim Hafter anlaşmaya karşı olduğunu açıklamıştır (Paralı, 2020: 58). Propaganda faaliyetlerine örnek olarak ise Yunanistan'ın Avrupa Birliğini desteğe çağırmasının ardından AB'nin anlaşmanın hukuksuz olduğu yönündeki açıklamaları verilebilir (TCİB Yayınları, 2020: 26). Ayrıca ABD Başkanı Donald Trump'ın ilerleyen dönemlerde Hafter ile yüz yüze görüşme gerçekleştirmesi de bu anlamda değerlendirilebilir.

Bu bağlamda Türkiye'nin anlaşma yaptığı Libya'nın iç karışıklıklarının sürmesi bölgede çıkarı olan tüm ülkeler tarafından istenmektedir. Bu doğrultuda Fransa gibi ülkeler açıktan olmasa da Hafter'e silah ve mühimmat desteği vermeyi sürdürmektedir. Aynı şekilde Rusya da buradaki karışıklığın sürmesi için elinden geleni yapmaktadır: 7 Nisan'da Hafter'in saldırılarının durdurulmasını öngören kararı veto etmiştir (Paralı, 2020: 59).

Türkiye'nin Libya ile yaptığı MEB anlaşması görüldüğü gibi bölgedeki oyunları bozmuş ve yeni oyun kurucu olarak Türkiye'ye büyük avantaj sağlamıştır. Bölgede çıkarı olan ülkeler de anlaşmanın zayıflaması ve geçerliliğini kaybetmesi için farklı adımlar atmaya başlamışlardır. Bu adımlardan en önemlisi Libya'daki iç karışıklıkların sürdürülmesidir. Türkiye de bölgedeki çıkarını korumak için Libya ile yapmış olduğu "Güvenlik ve Askeri İş Birliği" anlaşması gereğince Libya'ya asker göndermiştir. İkinci bir adım ise uluslararası kamuoyunda Türkiye'nin Libya ile yapmış olduğu anlaşmayı itibarsızlaştırmaya yönelik propaganda faaliyetleri yürütmektir.

3. Araştırma

3.1. REUTERS

Türkiye ile Libya arasında 27 Kasım 2019 tarihinde imzalanan anlaşma ile ilgili RETUERS haber ajansı, ilk haberini 28 Kasım 2019 tarihinde, saat 13.04'te geçmiştir (<https://www.reuters.com/article/us-turkey-libya-idUSKBN1Y213I> [Erişim Tarihi: 01.01.2021]).

Haberin başlığı ise "*Türkiye arama tartışmaları sırasında Libya ile deniz sınırı anlaşması imzalandı*" şeklindedir.

Bu başlık, literatürde ifade edildiği gibi Doğu Akdeniz’deki enerji kaynaklarının aranması hususunda ülkeler arasındaki tartışmayı vurgulayarak Türkiye’nin Libya ile anlaşma yaptığını ifade etmektedir. Dolayısıyla başlığın mevcut durumu özetleyici olduğu ve nispeten nesnel görüldüğü söylenebilir. Fakat “arama tartışmaları sırasında” ifadesi, bu anlaşmanın sanki bu tartışmaları daha da körükleyeceğini, dolayısıyla Türkiye’nin çok da iyi bir şey yapmadığını hissettirmektedir. Nitekim haberin giriş kısmında bu anlaşmanın Ankara’nın enerji aramaları ile ilgili diğer ülkelerle olan tartışmalarını karmaşıktırabileceği, söylenmiştir. Bu söylem, yapılan anlaşmanın meşruluğunu zedelemek için özellikle kullanılmıştır. Zira anlaşma uluslararası deniz hukukuna uygun bir anlaşmadır ve bilakis tartışmaları azaltması lazımdır. Çünkü kanuni bir dayanağı vardır ve meşrudur. Ama bölgedeki çıkar sahibi ülkeler anlaşmanın meşruluğunu zedelemek istemektedir. Bunların başında da Fransa ve Avrupa ülkeleri gelmektedir. Zira Yunanistan, Avrupa Birliği’ni yardımına çağırmıştır.

Kaynak: REUTERS, [Erişim Tarihi: 01.01.2021]

Haber fotoğrafı olarak Yavuz Sondaj gemisi ve ona eşlik eden Türk Donanma Firkateyni TCG Gemlik (F-492)’in Kıbrıs açıklarındaki bir görüntüsü kullanılmıştır. Bu görsel, haberin başlığında hissettirilen ve giriş kısmında açıkça ifade edilen ‘anlaşmanın arama tartışmalarını karmaşıktırabileceği’ ile ilgili görüşü pekiştirmektedir. Nitekim gemiye eşlik eden firkateyn, Türkiye’nin sözde sorun çıkarıcı bir aktör olduğu ile ilgili algıyı güçlendirmektedir. Bu algının iyice yerleşmesi için Yavuz gemisinin sadece uç kısmındaki Türk Bayrağı ve geminin ismi olan ‘Yavuz’ kelimesi, arka planda saldırganlığın bir sembolü olarak firkateyn ile yan yana getirilmiştir. Aslında bu algı, Türkiye’nin özellikle GKRY’nin yapmış olduğu sınırlandırma anlaşmalarıyla belirlenen bölgeleri “gasp etmeye çalışan ülke” (Acer, 2019: 12) algısının bir yansımasıdır. Halbuki Türkiye bu anlaşmayla beraber bu algıyı yıkmış ve bölgeyle ilgili yaklaşımlarını kıyıdaş bir ülke ile anlaşarak hukuki bir zemine oturtmuştur. Buna rağmen REUTERS sanki Türkiye bu anlaşma ile agresif tavrını artırmış, sorunları büyütmüş ve tartışmaları iyice karmaşık bir hale getirmiş gibi bir algı yaratmaya çalışmıştır. Kaldı ki firkateyn, bölgede

maksimalist tutum ile hareket eden ülkelere karşı koruma görevi yapmaktadır. Özellikle Yunanistan'ın aşırı tutumu bunu gerektirmektedir.

Haberin devamında Türkiye'nin, bu anlaşma ile beraber "Güvenlik ve Askeri İş Birliği Mutabakat Muhtırası'nın da imzalandığını duyurduğunu fakat herhangi bir detay vermediğini ve Türkiye ile Libya'nın denizdeki buluşma noktasını belirtmediği ifade edilmektedir.

Bu söylem, Türkiye'nin meşru olmayan ve bölgede yeni anlaşmazlıklar çıkaracak bir anlaşma yaptığı ile ilgili algıyı pekiştirmek için özellikle kullanılmıştır. Zira anlaşma henüz meclisten geçmiş değildir. Meclisten geçecek, Erdoğan tarafından onaylanacak ve Resmi Gazete'de yayınlanacaktır. Bunlar olmadan anlaşma ile ilgili bilgilerin verilmesi şeklinde bir gelenek yoktur. Ama REUTERS bunları bilmezden gelerek Türkiye'nin gizli saklı, gözlerden kaçırıcısına meşru dayanağı olmayan bir anlaşma yaptığını ima etmek istemiştir.

Nitekim bu söylemin hemen ardından, Libya'nın komşusu Mısır'ın yapılan anlaşmayı "illegal" bularak reddettiğini ve aynı şekilde Yunanistan'ın da Türkiye ve Libya sahilleri arasında yer alan Girit Adası'nın göz ardı edilmesi nedeniyle coğrafi olarak geçersiz bir anlaşma olacağını söylediğini ifade etmiştir.

Bu açıklamaların hukuksal bir dayanağı olmadığına değinmiştik. Bu anlamda Yunanistan'ın Girit Adası'nın varlığını göstermesi, uluslararası deniz hukukuna göre bir anlam ifade etmemektedir. Zira adaların MEB ilan etme yetkisi bulunmamaktadır. Fakat REUTERS bu gerçeği göz ardı ederek ve Türkiye'nin defalarca bu hususta yapmış olduğu açıklamalara haberinde yer vermeyerek taraflı bir tutum sergilemiştir.

Haberin devamında, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki bölünmüş Kıbrıs Adası'nın açıklarında sondaj yapması nedeniyle Athena ve Ankara arasında tansiyonun çoktan artmış olduğu, buna yanıt olarak da Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye karşı yaptırımlar hazırladığı ve bu tartışmaların da Türkiye'yi bölgede yeni müttefik arayışı içinde bıraktığı ifade edilmiştir. Bunun bir sonucu olarak da dün Türkiye ile Libya arasında yeni bir anlaşmanın imzalandığı söylenmiştir.

Aslında Avrupa Birliği'nin bu noktada bir yetkisi bulunmamaktadır. Zira bu sorun, uluslararası deniz hukuku çerçevesinde çözümlenecek bir süreç olarak görülmektedir. Avrupa Birliği'nin attığı bu adımlar tamamen siyasi arka plana dayanmaktadır. Fakat haberde bu arka plan görmezden gelinmiştir.

Haberde Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun "deniz yetki alanlarının sınırlandırılması" mutabakat muhtırasının Türkiye'nin uluslararası hukuktan kaynaklanan haklarının korunması anlamına geldiği ile ilgili sözleri aktarılmaktadır.

Devamında, Çavuşoğlu'nun anlaşmazlıkların giderilmesi halinde Kıbrıs (GKRY) hariç diğer ülkelerle de bu tür anlaşmaların imzalanabileceği, Ankara'nın kaynakların "adil paylaşımından" yana olduğu şeklindeki görüşlerine yer verilmiştir.

Hemen ardından ise "fakat" diye başlayan ve Yunanistan Dışişleri Bakanı Nikos Dendias'ın Türkiye ile Libya arasında imzalanan herhangi bir denizcilik anlaşmasının bariz bir şekilde iki ülke arasında yer alan Girit Adası'nı görmezden geldiğini, sonuç olarak da bunun anlamsız bir girişim olduğuyla ilgili açıklamalarına yer verilmiştir.

Açıklamaların veriliş sırası ve Türkiye Dışişleri Bakanı'nın konuyla ilgili 'genel' açıklamasının ardından Yunan mevkidaşının karşıt açıklamasının "fakat" kelimesi ile verilmesi, başta sunulan 'anlaşmanın meşru dayanağının olmadığı' algısının haberin tamamına yedirilmesi çabasıyla ilişkilidir. Nitekim Mısır'ın da anlaşmayı bağlayıcılığı olmadığı ve diğer tarafları etkilemeyeceğini söyleyerek kınadığı ifade edilmiştir.

Haberin geri kalan kısmında anlaşmanın Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti tarafından onaylandığı ve herhangi bir detay verilmediği; buna karşın Hafter tarafından ise bu anlaşmanın gayrimeşru bir anlaşma olarak görüldüğü bilgisi verilmiştir.

Ardından Fahrettin Altun'un Twitter'da konuyla ilgili bir paylaşımında, anlaşmanın Türkiye ile Libya arasındaki askeri bağı güçlendireceğini söylediği belirtilmiştir.

Haberin son kısmında ise Libya'daki siyasi ve askeri durum Hafter ve Sarrac bağlamında özetlenmiştir.

REUTERS, konuyla ilgili başka bir haberi ise 9 Aralık 2019 tarihinde vermiştir. Bu haber, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın konuyla ilgili açıklamaları ile ilgilidir (<https://www.reuters.com/article/us-turkey-libya-erdogan/erdogan-turkey-and-libya-can-conduct-joint-explorations-in-eastern-med-idUSKBN1YD23G> [Erişim Tarihi: 02.01.2021]).

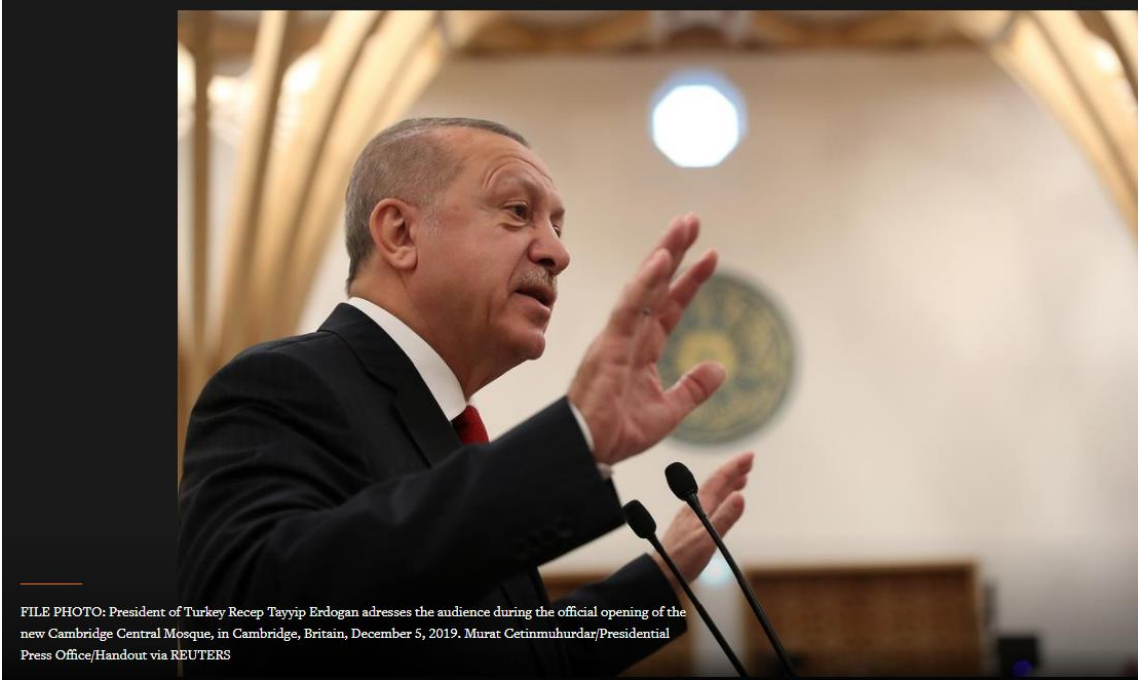
Haber başlığı şu şekildedir: "Erdoğan: Türkiye ve Libya Doğu Akdeniz'de ortak keşifler yapabilir"

Başlık, Erdoğan'ın kendi ağzından bir cümleyi içermektedir ve Türkiye ile Libya arasında yapılan anlaşma etrafında süregelen tartışmalar hakkında Türkiye'nin bakış açısını özetlemektedir.

Anlaşma 27 Kasım 2019 tarihinde imzalanmıştır. Fakat TBMM'den geçmesi, Erdoğan tarafından onaylanması ve Resmi Gazete'de yayınlanması 7 Aralık'ı bulmuştur. Bunun ardından Erdoğan TRT Haber yayınına katılarak konuyla ilgili önemli açıklamalar yapmıştır. REUTERS bu haberinde Erdoğan'ın TRT Haber yayınındaki açıklamalarını aktarmıştır.

Haberin giriş kısmında, yapılan anlaşmanın bölgedeki tartışmaları keskinleştirmesinin ardından pazartesi günü Recep Tayyip Erdoğan'ın Türkiye ve Libya'nın, anlaşmanın karşılıklı olarak imzalanmasıyla beraber artık Doğu Akdeniz'de ortak keşif çalışması yürütebileceği ile ilgili ifadesine yer verilmiştir.

'Yapılan anlaşmanın ardından bölgedeki tartışmaların keskinleşmesi' ibaresi, önceki haberde ortaya konan bakış açısının bir uzantısı olarak kabul edilmelidir. Bölgede Türkiye hep itiraz eden, sorun çıkarıcı ve hiçbir komşusuyla iyi geçinemeyen bir ülke olarak konumlandırılıyordu ve yapılan bu anlaşma ile Türkiye bunun böyle olmadığını göstermiş, kendisine meşru ve hukuki bir zemin elde etmiştir. Fakat REUTERS, önceki haberinde ortaya koyduğu bakış açısının bir uzantısı olarak, sanki Türkiye bu anlaşma ile o itiraz eden ve sorun çıkarıcı tavrını bir adım öteye taşımış; bu da zaten var olan tartışmaları iyice keskinleştirmiş, artırmıştır şeklinde bir yaklaşım ortaya koymaktadır.

FILE PHOTO: President of Turkey Recep Tayyip Erdogan addresses the audience during the official opening of the new Cambridge Central Mosque, in Cambridge, Britain, December 5, 2019. Murat Cetinmuhurdar/Presidential Press Office/Handout via REUTERS

Kaynak: REUTERS, [Erişim Tarihi: 02.01.2021]

Haber fotoğrafı olarak ise Erdoğan'ın 5 Aralık günü İngiltere'deki Cambridge Camii'nin açılışında yaptığı konuşmadan bir kare kullanılmıştır. Kullanılan fotoğrafta Erdoğan'ın sert bir yüz ifadesi yer almaktadır. İki eli de hafif bir şekilde havaya kalkmış ve bir uyarı ifade etmektedir. Fotoğrafın yandan ve alttan çekilmesi de bu ifadeyi güçlendirmektedir. Bu fotoğrafın, haber metninin hemen girişinde yer alan bakış açısını pekiştirdiği söylenebilir. Önceki haberde kullanılan fotoğrafın da aynı amaca hizmet eder yönde özellikle kullanıldığı göz önünde tutulacak olursa, fotoğrafın oluşturduğu algı daha iyi anlaşılacaktır.

Haberin devamında, Libya'nın uluslararası alanda tanınan hükümeti ile Türkiye'nin geçtiğimiz ay doğal gaz sondaj anlaşmasıyla Ankara'nın bölgedeki haklarını savunmayı amaçladığını söylediği ama bunun Yunanistan'ı çileden çıkardığı ifade edilmektedir. Hemen ardından ise Türkiye ile Yunanistan arasında gerginliklerin Türkiye'nin bölünmüş Kıbrıs açıklarında keşif faaliyetleri yürütmesinden dolayı çoktandır olduğu ve Avrupa Birliği'nin de buna yanıt olarak Türkiye'ye yaptırımlar hazırladığından bahsedilmektedir.

Bu bağlamda, incelediğimiz bir önceki haberde yer alan bakış açılarının bu haberde de aynen korunduğu ve Erdoğan'ın açıklamalarının bu çerçevede okunmasının istendiği görülmektedir. Görüldüğü gibi henüz Erdoğan'ın açıklamalarına yer verilmemiştir. Sadece başlıktaki cümle verilmiştir. Devamında ise sürekli Türkiye'nin "haksız" bir anlaşma yaptığı ve bunun da bölgedeki tansiyonu iyice yükselttiği ile ilgili algıyı pekiştirecek fotoğraf ve haberlere yer verilmiştir.

Bu bakış açısı okuyucuya sunulduktan sonra, devlet yayın organı olan TRT Haber'e konuk olan Erdoğan'ın, uluslararası hukuka uygun olan bu anlaşmanın Türkiye'ye Libya'nın onayıyla Libya'nın kıta sahanlığında sondaj yapabileceğine izin verdiğine ilişkin konuşması aktarılmaktadır. Bunun hemen ardından ise Türkiye ile

Libya'nın deniz yetki alanlarının sınırlandırılması anlaşmasıyla çizdiği bölgenin Yunanistan'ın büyük Girit adasının güney kısmına çok da uzak olmadığı ifade edilmektedir.

Görüldüğü gibi Erdoğan'ın konuyla ilgili ifadesi hem öncesinde hem de sonrasında belirli bir bakış açısına oturtulmuştur. Haberde sunulan bakış açısının tersine olarak aynı yayında Erdoğan, Türkiye'nin barışçıl bir politika izlediğini, başta Yunanistan olmak üzere bölgedeki ülkelerin 'Türkiye, Libya buralarda sesleri çıkmayacak, buralarda biz hakimiz, Türkiye sondaj gemilerini gezdiremez' gibi tehditler savurduğu halde Türkiye'nin sahip olduğu haklarına rağmen yapılan bu tehditlere aldırmayarak adımlar attığını ifade etmiştir. Aynı zamanda Girit adası üzerinden Yunanistan'ın meşru dayanağı bulunmayan şikayetlerinin dile getirildiği haberde, aynı yayında yer alan Erdoğan'ın "Biz Doğu Akdeniz'de aslında en uzun kıyı şeridinde sahip ülkeyiz, bunlar bunu da görmüyor. Harita çok net, çok şeyleri de açıkça ortaya koyuyor. Bu bizim için tarihe kayıt düşmektir ve tarihe kayıt düşüyoruz. İçeride ve dışarıda bundan çok rahatsız olanlar var. Rahatsız olanların tek taraflı adımları, oyunları bozuldu." (<https://www.trthaber.com/haber/gundem/cumhurbaskani-erdogan-yunanistanin-eli-kolu-baglandi-onlari-cildirtan-bu-445517.html> [Erişim Tarihi: 03.01.2021]) ifadelerine özellikle yer verilmediği görülmektedir.

Haberin devamında Erdoğan'ın "Türkiye ile Libya arasındaki bu yeni anlaşma ile belirlediğimiz münhasır ekonomik bölgelerde ortak arama operasyonları yapabiliyoruz. Sorun yok" ve "Diğer uluslararası aktörler, bu anlaşma ile Türkiye'nin çizdiği alanlarda onay almaksızın arama-tarama faaliyeti yapamaz. Güney Kıbrıs, Mısır, Yunanistan ve İsrail, bu bölgeden Türkiye'nin onayı olmadan doğal gaz nakil hattı kuramaz" cümlelerine yer verilmiştir.

Haber boyunca başlık hariç olmak üzere ilk defa doğrudan aktarım kullanılmıştır. Fakat önceki haber ve bu haberin başında oluşturulan bakış açısı ile bu alıntılar okunduğunda, bu alıntıların "itiraz eden" ve "sorun çıkaran" dik başlı Türkiye algısı ile örtüştüğü görülmektedir. Nitekim iki alıntıda da sert ve keskin ifadeler yer almaktadır. Halbuki Erdoğan'ın katıldığı yayın 1 saat 17 dakika sürmüş ve konuyla ilgili daha yumuşak, konuya başka boyutlar getiren ve diyaloga çağırıcı ifadeler de bulunmaktadır. Bu doğrultuda REUTERS'un bunlar arasından sunmak istediği bakış açısına uygun olarak bilinçli seçim yaptığı görülmektedir.

Haberde Yunanistan ve Türkiye'nin Ege Denizi'ndeki maden haklarından Kıbrıs konusuna kadar pek çok konuda tartışma içinde oldukları belirtilmektedir.

Haberin son kısmında ise Türkiye'nin Libya ile imzalamış olduğu Güvenlik ve Askeri İş Birliği Anlaşması'ndan da bahsedilmiş ve bu anlaşma kapsamında Erdoğan'ın Türkiye'nin Trablusgarp'a asker gönderebileceği, bunun Birleşmiş Milletler silah ambargosunu ihlal etmeyeceği ile ilgili ifadelerine yer verilmiştir.

Haber, konuyla ilgili Erdoğan'ın "Böyle bir çağrının gelmesi durumunda burada nasıl bir girişimde bulunacağı Türkiye'nin kararıdır. Bu konuda kimsenin iznini aramayacağız." ifadelerinin doğrudan aktarılması ile bitmektedir.

Haberde, Türkiye-Libya denizcilik anlaşması kapsamında Güvenlik ve Askeri İş Birliği Anlaşması'na da değinilmesi, Türkiye ile Libya arasındaki ilişkiyi anlatması bakımından önemlidir. Zira Avrupa Birliği, Fransa, Yunanistan ve bölgedeki diğer çıkar sahibi ülkeler Libya'da Hafter'i örtük bir şekilde desteklemektedirler. Bu bakış açısını yansıtan REUTERS da Türkiye'nin Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti Başkanı Sarraj ile beraber olduğunu vurgulayarak Türkiye'nin uyumsuz bir aktör olduğu yönündeki algıyı pekiştirmektedir. Bunu yaparken de yine yayından alıntılacağı ifadelerin 'sert' olmasına özellikle dikkat etmektedir. Nitekim son alıntılama da 'sert' bir ifade olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak REUTERS'ın Türkiye- Libya anlaşmasını Doğu Akdeniz'deki yetki alanları sorunları bağlamında 'tarafli' olarak sunduğu söylenebilmektedir. İncelenen iki haberde de Türkiye'nin 'itiraz eden', 'sorun çıkaran' ve 'tartışmaları alevlendiren' davranışlarla bölgenin 'sorunlu' devleti olarak çerçvelendiği gözlemlenmektedir. REUTERS İngiltere merkezli uluslararası bir haber ajansı olarak, ülkesinin ekonomi-politik çıkarları ile örtüşecek bir yayın anlayışını ortaya koymaktadır. Türkiye-Libya denizcilik anlaşması ile ilgili haberlerinde de bu tavrını ortaya koymuştur. İncelenen iki haber de olaylara Yunanistan'ın gözünden bakıldığı, okuyuculara bu minvalde bir bakış açısı kazandırılmaya çalışıldığı görülmüştür.

3.2. AP NEWS

AP'nin konuyla ilgili ilk haberi 28.11.2019 tarihidir (<https://apnews.com/article/a732eb56dfab4433a6eae5eb4012a21c> [Erişim Tarihi: 03.01.2021]).

Haberin başlığı şöyledir: *"Libya'nın doğu parlamentosu Türkiye ile olan anlaşmayı kınadı"*

Haberde görsel bulunmamaktadır.

Haberin giriş kısmında, Libya'nın doğu parlamentosunun perşembe günü, Trablus merkezli BM destekli hükümet ile Türkiye arasında imzalanan deniz ve güvenlik iş birliği anlaşmasını ülkenin güvenliğinin ve egemenliğinin "açık ihlali" olarak kınadığı bilgisi yer almaktadır.

AP'nin Amerika kaynaklı bir haber ajansı olması, onun Libya'daki siyasi ve askeri duruma Amerika'nın siyasetine uygun bir şekilde yaklaşmasına neden olmaktadır. Nitekim ABD Başkanı Donald Trump Halife Hafter ile baş başa bir görüşme gerçekleştirerek bölgedeki tutumunu göstermiştir. ABD'nin Doğu Akdeniz'e olan bir diğer ilgisi ise İsrail ile yapmış olduğu anlaşmalardır. İsrail bölgede Türkiye'yi istememekte ve GKRY ile çalışmaktadır. Ayrıca GKRY Afrodit bölgesindeki doğal gazı çıkarırken Amerika'nın ve Fransa'nın desteğini alabilmek için iki ülkeye de askeri üs tesis etme yetkisi vermiştir (Paralı, 2019: 56). Dolayısıyla ABD'nin bölgedeki çıkarları çok yönlüdür. Bu durum, Türkiye'nin bölgede attığı adımlara ABD'nin en azından temkinli yaklaşmasını gerektirmektedir. AP de haberlerini bu çerçeveye oturtmaya çalışmaktadır.

Doğu parlamentosunun Halife Hafter ile müttefik olduğu vurgulanan haberde, ülkenin doğuda Bingazi ve batıda Trablus olmak üzere ikiye bölündüğü ve doğunun Fransa, Rusya ve önemli Arap ülkelerinin desteğini alırken batının ise Türkiye, İtalya ve Katar tarafından desteklendiği ifade edilmiştir.

AP, böyle bir tablo çizerek ülkenin batısındaki Ulusal Mutabakat Hükümeti'nin meşruluğuna gölge düşürmektedir. Zira Avrupa Birliği tarafından tanınan tek meşru güç Ulusal Mutabakat Hükümeti'dir. Diğer ülkelerin Hafter'i desteklemesi onu meşru bir otorite yapmamaktadır. Fakat haber metninde bunun üstü örtülerek sanki ikisi de birbirine denk ve meşru güçlermiş gibi gösterilmeye çalışılmaktadır. Bunun üzerinden de Türkiye'nin yapmış olduğu anlaşmasının meşruluğu zayıflatılmak istenmektedir. Nitekim haber başlığına geri dönüldüğünde görülecektir ki, doğu parlamentosunun bu anlaşmayı kınadığı bilgisi verilmektedir. Bu öylesine atılmış bir başlık değildir. Türkiye ile Libya arasında imzalanan anlaşmanın ardından bazı riskler ortaya çıkmıştır. Bu risklerden birisi de Libya'daki hükümetin bu anlaşmayı parlamentodan geçirememesi ihtimalidir. Bölgede çıkar sahibi olan diğer ülkeler de bunun farkındadır ve anlaşmanın meşruluğunu zayıflatmak için bunun üzerine gitmeye başlamışlardır. AP'nin yapmış olduğu bu haber de bu anlayışın bir tezahürü niteliğindedir. Zira uluslararası kamuoyunun önemli bir bölümüne haber ulaştırma özelliğine sahip olan AP, kamuoyunu yönlendirme potansiyeline de sahiptir. Bunu da ABD'nin bölgedeki çıkarlarına uygun olarak yapmaktadır.

Haberin devamında Türkiye Cumhurbaşkanlığı Ofisi'nin yaptığı açıklama ile iki liderin deniz yetki sınırlandırması ve güvenlik anlaşması imzaladığı ama anlaşma ile ilgili herhangi bir detayın paylaşılmadığı bilgisi yer almaktadır.

Bunun ardından Doğu parlamentosunun konuyla ilgili bir bildiri yayınladığı, bildiride bu anlaşmanın bir 'savunma anlaşması' anlamına geldiği ve Türk hükümetine Libya'nın hava ve sularını kullanma, topraklarında üsler inşa etme yetkisi verdiği ifade edilmektedir. Ayrıca açıklamada yer alan, "*anlaşma sadece Libya ulusal güvenliğini tehdit etmekle kalmıyor, aynı zamanda Arap ulusal güvenliğini ve Akdeniz'de barışı da tehdit ediyor.*" açıklamalarına yer verilmiştir.

AP, bildiride yer alan açıklamaları doğrudan alıntılarla haberinde kullanmaktadır. Buna karşın Türkiye'nin veya Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti'nin görüşlerine yer verilmeyerek tek taraflı bilgi aktarımında bulunulması, haberin çerçevesi olarak kabul edilebilir. Ayrıca doğrudan alıntılama yapılarak, paylaşılan görüş de bir meşruluk kazandırılmak istenmiştir.

AP'nin konuyla ilgili bir başka haberi de 5 Aralık 2019 tarihlidir (<https://apnews.com/article/0803458aa99c4f069e97e95fc15aad91> [Erişim Tarihi: 05.01.2021]).

Haberin başlığı, "*Türk parlamentosu Libya ile tartışmalı anlaşmayı destekliyor*" şeklindedir.

Haber başlığında görülen "tartışmalı anlaşma" ifadesi, haberin oturtulduğu bakış açısını bizlere göstermektedir. Nitekim bu bakış açısının haber metninin tamamına

yedirildiği görülmektedir. Anlaşmanın “tartışmalı” olarak nitelendirilmesi tamamen bölgede maksimalist bir anlayışla hareket eden ülkelerin oluşturmak istedikleri Türkiye algısıyla ilgilidir.

Kaynak: AP, “Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 3 Aralık 2019 Salı günü Ankara, Türkiye’de bir NATO liderinin zirvesine katılmak üzere yola çıkmadan önce konuştu” [Erişim Tarihi: 05.01.2021]

Kaynak: AP, “Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, NATO zirvesinden önce Londra’da 3 Aralık 2019 Salı günü 10 Downing Street’e geldi.” [Erişim Tarihi: 05.01.2021]

Haberde kullanılan fotoğraflar AP’nin fotoğraf havuzundan alınmıştır. Erdoğan’ın NATO zirvesi öncesi çekilmiştir.

Haberin girişinde, Türkiye parlamentosunun perşembe günü Türkiye ile Libya'nın BM destekli hükümeti ile Akdeniz'deki deniz sınırlarıyla ilgili yapmış olduğu tartışmalı anlaşmayı kabul ettiği ifade edilmiştir. Haber metninde özellikle vurgulanan "tartışmalı anlaşma" ifadesi, AP'nin bir önceki haberinde yaptığı "çerçvelendirme"nin bir uzantısı olarak kabul edilmelidir.

Nitekim haberin ikinci paragrafında yasa koyucuların, Yunanistan, Kıbrıs, Mısır ve Libya'daki rakip ve rakip güç merkezinin itirazlarını bir kenara bırakarak, Türkiye'ye Akdeniz boyunca bir ekonomik bölgeye erişim sağlayacak olan anlaşmayı onayladıkları ifade edilmektedir. Böylece Türkiye'nin bu anlaşmayı sanki gayri hukuki ve gayri meşru bir şekilde dayattığı ima edilmektedir. Bu yaklaşım, Türkiye'yi "sorun çıkaran", "sürekli itiraz eden" ve "huysuz" olarak göstermeye çalışan bakış açısı ile beraber değerlendirilebilir. Dolayısıyla AP'nin bu bakış açısını haberin içine yedirmeye çalıştığı söylenebilir.

Haberin devamında, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın, Libya'nın batısını kontrol eden Fayeze Sarraj liderliğindeki Trablus merkezli hükümet ile geçen hafta deniz yetki sınırlandırması anlaşmasının yanı sıra bir güvenlik iş birliği anlaşması da imzaladığı hatırlatılmaktadır.

Ardından, anlaşmaların merkezi doğuda bulunan ve General Halife Hafter liderliğindeki kendine özgü Libya Ulusal Ordusu ile uyumlu olan Libya parlamentosunda öfke uyandırdığı ifade edilmektedir. Parlamentoda bulunan milletvekillerinin ise yapılan anlaşmaları Libya'nın güvenliği ve egemenliğinin "açık bir ihlali" olarak kınadıkları ve Türk hükümetine Libya hava sahasını ve sularını kullanma ve Libya topraklarında askeri üsler kurma hakkı verildiği ile ilgili söyledikleri aktarılmaktadır.

Halife Hafter BM tarafından tanınmayan bir kişidir. Haberde öne çıkarılmasının tek nedeni Batılı ülkeler tarafından desteklenmesidir. Libya Parlamentosunda "öfke" uyandırıldığı ifade ise tamamen anlaşmanın meşruluğunu zayıflatmak ve "haksız" bir anlaşma olduğu izlenimini yaratmak için özellikle kullanılmıştır. Nitekim Libya Parlamentosunda anlaşmanın kabul edilmeme ihtimali Türkiye için büyük risklerden bir tanesiydi. Batılı devletler de bunu bildiği için ilk başta Libya'yı sıkıştırmak istemişlerdir. Bu ifade, işte bu anlayışın bir yansımasıdır. Aynı zamanda uluslararası kamuoyunda yapılan anlaşmanın üzerine gölge düşürmek, onu zayıf ve sanki "tartışmalı" bir anlaşmaymış gibi göstermek çabası bulunmaktadır: Öyle bir "tartışmalı" anlaşma ki Libya'nın kendi içinde bile tartışılıyor!

Hemen sonraki paragrafta ise Yunanistan, Kıbrıs ve Mısır'ın da sınır anlaşmasını eleştirerek bunu uluslararası hukukun ciddi ihlali olarak nitelendirdiği ve anlaşmanın, Doğu Akdeniz'de petrol ve doğalgaz sondaj hakları konusunda Yunanistan, Kıbrıs ve Mısır ile devam eden anlaşmazlığa gerginlik kattığı ifade edilmektedir.

AP, Türkiye'nin uluslararası hukuktan kaynaklanan haklarını müdafaa ettiğini, hakkaniyet ve diyalog ile olaya yaklaştığını defalarca dile getiren açıklamalarını görmezden gelerek, sadece diğer bölge ülkelerinin mesnetsiz iddialarına yer vermektedir. Ayrıca Türkiye'nin bu anlaşma ile bölgedeki gerginliği iyice artırdığı, dolayısıyla sorun çıkaran bir ülke olduğu ima edilmektedir. Böylece Türkiye'nin yaptığı anlaşmanın "hukuksuz" ve "gayri meşru" olduğu algısı pekiştirilmektedir.

Haberin devamında, Yunanistan Başbakanı Kyriakos Mitsotakis'in, çarşamba günü Londra'da düzenlenen NATO zirvesinin oturum aralarında Erdoğan'la Yunanistan ile Türkiye arasındaki meseleyi ve diğer farklılıkları tartıştığını söylediği ve her iki liderin de "anlaşmazlıkları kaydettiğini" sözlerine eklediği belirtilmiştir.

Haberin sonunda ise Libya'daki durum özetlenerek Libya'nın, 2015 yılından bu yana, biri doğuda Bingazi'de, diğeri batıda Trablus'ta olmak üzere iki rakip hükümet arasında bölünmüş durumda olduğu; LNA ve doğu hükümeti Fransa, Rusya ve önemli Arap ülkelerinin desteğinden yararlanırken, Trablus merkezli hükümetin İtalya, Türkiye ve Katar tarafından desteklendiği bilgisi verilmiştir.

İncelenen iki haberde de AP'nin Doğu Akdeniz sorununa "tarafsız" kalamadığı ve ABD'nin bölgedeki çıkarına bağlı olarak konuya yaklaştığı görülmektedir. ABD, bölgede İsrail ve Yunanistan'ı destekler biçimde bir pozisyon almaktadır. İsrail ile zaten var olan ikili ilişkileri ve Libya siyaseti ABD'yi bölgede Yunanistan'a yaklaştırmaktadır. AP de haberlerini buna uygun olarak Doğu Akdeniz konusunda maksimalist çıkarlara sahip ülkelerin tezlerine yaslanmaktadır. Buna göre Türkiye bölgede "sorun çıkarıcı", "itiraz eden" ve "tartışmalı" hareketlerde bulunan bir ülke olarak sunulmaktadır. Libya ile yapmış olduğu anlaşma da Türkiye'nin bölgede çıkardığı yeni bir "sorun" olarak gösterilmektedir. Sonuç olarak, AP'nin Doğu Akdeniz konusıyla ilgili taraflı bir habercilik ortaya koyduğu söylenebilir.

3.3. TASS

TASS haber ajansının konuyla ilgili ilk haberi 4.12.2019 tarihlidir (<https://tass.com/politics/1095333> [Erişim Tarihi: 07.01.2021]).

Haberin başlığı, "*Moskova, Türkiye-Libya UMH mutabakatının Akdeniz'deki gerilimi artırmayacağını umuyor*" şeklindedir.

Bu başlık, konuya müspet bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir. Zira uluslararası kamuoyunda yoğun bir şekilde Türkiye ile Libya arasında imzalanan bu anlaşma bölgede zaten var olan anlaşmazlığı ve tartışmaları daha da ileri bir boyuta taşıyacağı yönünde yaklaşımlar ortaya konmaktadır. Başlıkta kullanılan ifade ise bu yaklaşımı biraz daha hafifletmekle beraber yine de aynı kaygının taşındığını göstermektedir.

Haberin spotunda ise, Rus diplomatın, Rusya'nın Türkiye ve Libya'nın "siyasi bilgelik" göstermesini umduğunu söylediği belirtilmiştir. Siyasi bilgelikten kasıt, anlaşmanın tartışmaları daha da körüklememesi adına tarafların mutedil kalması ile ilgili bir beklentidir. Dolayısıyla hem bu anlaşmanın tartışmaları daha da artıracığı hem de bunun tersinin gerçekleşme ihtimalinin Türkiye ve Libya'nın "mutedil" davranmasına bağlı olduğu ifade edilmektedir. Bu yaklaşımın temelinde anlaşmanın tartışmalı bulunduğu yatmaktadır. Fakat anlaşmayı yapan iki ülkenin bunun önüne geçme iradesini ortaya koymaları beklenmektedir. Görüldüğü gibi sanki bir anlaşma imzalanmamış da bir "savaş" çıkmış ve iki ülke "siyasi bilgelik"lerini ortaya koyarak bunun zararlı etkilerini önleyebilecektir. Dolayısıyla dikkatle kullanılan bu dil, Türkiye ve Rusya arasındaki iyi ilişkilerin ve Rusya'nın bölgedeki çıkarlarının bir sonucu olarak okunabilir. Ama aslında Rusya'nın da bu anlaşmaya en az diğer ülkeler kadar sıcak bakmadığı görülmektedir.

Fakat Türkiye ile olan iyi ilişkiler, onu daha dikkatli bir dil kullanmaya itmiştir. Tüm bunların yansımaları da TASS'ın haberinde görülmektedir.

Kaynak: TASS, [Erişim Tarihi: 07.01.2021]

Haberde kullanılan görsel, Rusya Dışişleri Bakanı resmi sözcüsü Maria Zakharova'nın açıklama yaptığı sırada çekilen bir fotoğrafıdır.

Haberin girişinde, Rusya Dışişleri Bakanlığı'nın resmi sözcüsü Maria Zakharova'nın salı günü Bakanlığın internet sitesinde yayınlanan bir soruya karşılık olarak, Rusya'nın, deniz sınırları ve güvenlik iş birliği ile ilgili muhtıralar imzalayan Türkiye ve Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti'nin Libya'daki ve Akdeniz'deki durumu daha da kötüleştirebilecek hamlelerden kaçınacağını beklediği ile ilgili açıklamalarına yer verilmiştir.

Devamında ise mutabakatları imzalayan tarafların siyasi bilgelik göstermelerinin ve Libya ve genel olarak Akdeniz'de zaten zor olan durumu daha da kötüleştirebilecek adımlardan kaçınacaklarının beklendiği ile ilgili Rus diplomatın sözleri doğrudan alıntılanarak verilmiştir.

Görüldüğü gibi Türkiye'nin Libya ile yapmış olduğu anlaşmanın bir kaygı yarattığı ama bu kaygının gerçekleşmeme beklentisi ifade edilmektedir. Dolayısıyla, konuya yaklaşımın temelinde, uluslararası kamuoyunda Doğu Akdeniz'deki Türkiye algısı bulunmakla beraber daha ihtiyatlı bir dil kullanılmaktadır. Bu da Türkiye ve Rusya arasındaki iyi ilişkilerin bir yansıması olarak kabul edilebilir.

Haber, Zakharova'nın açıklamalarından alıntılarla devam etmektedir. Bu açıklamalara göre bu anlaşmanın hukuki değerlendirmesi ancak anlaşma kamuya açıldığında olabilecektir. Bununla birlikte başta Yunanistan, Kıbrıs ve Mısır olmak üzere birçok Akdeniz ülkesinden oldukça acı tepkilerin geldiğini söyleyen Zakharova, Türk dışişleri bakanlığının deniz sınırlarıyla ilgili Türk-Libya mutabakatının hiçbir şekilde

uluslararası hukuka aykırı olmadığı şeklindeki resmi açıklamasına rağmen, Atina ve Lefkoşa, Ankara'yı Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'ni ve çıkarlarını ihlal etmekle suçladığını belirtmiştir.

Anlaşmaya ihtiyatlı yaklaşıldığı, bununla birlikte birçok Akdeniz ülkesinin bu anlaşmaya tepki göstermesinin vurgulanmaktadır. Türkiye'nin konuyla ilgili yapmış olduğu "uluslararası hukuka aykırı değil" şeklindeki açıklamaları ise Türkiye'nin bu ülkeler tarafından BMDHS'ni ihlal etmekle suçlandığının belirtilmesi konuya ilişkin temel yaklaşımı ortaya koymaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere, Rusya uluslararası kamuoyunun fikirlerini paylaşmakla beraber ihtiyatlı bir dil kullanmaya çalışmaktadır.

Haberde Zakharova'nın aynı gün imzalanan Güvenlik ve Askeri İş Birliği Anlaşması ile ilgili açıklamalarına da yer verilmiştir. Açıklamalara göre bu anlaşma Hafter ile karşı karşıya gelen Libya UMH'nin askeri yönünü meşrulaştırmak için bir zemin hazırlamakta ve bunun da bölgedeki silah ambargosunu ihlal anlamına gelmektedir.

Rusya Libya'da Hafter'i desteklemektedir. Dolayısıyla Türkiye'nin bölgede attığı adımlar Rusya'yı rahatsız etmektedir. Nitekim Zakharova, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin Libya elçisi Ghassan Salame'nin geçtiğimiz günlerde anlaşmanın, Libya'nın Berlin'deki çözümü konusunda aralık ayı sonunda gerçekleşecek uluslararası bir toplantı için hazırlıklara engel olabileceğini söylediği bilgisini paylaşmaktadır.

Bu yaklaşım, Rusya'nın bölgedeki çıkarları ile doğru orantılıdır. Anlaşmanın Libya'daki çözümü sözde ne kadar zorlaştıracığı ima edilerek anlaşma üstü örtük bir şekilde eleştirilmektedir. Fakat Libya'daki çözümü zorlaştıran asıl aktörlerin başında Rusya'nın kendisi gelmektedir.

Haberin devamında yapılan anlaşmalarla ilgili bilgiler paylaşılarak her iki anlaşmanın da Yunanistan ve Mısır'dan tepki aldıkları belirtilmektedir. Libya parlamentosunun ise BM'yi Sarrac'ın uluslararası görevini feshetmeye çağırdığı vurgulanmaktadır.

Haber metninde kullanılan dil, sözcünün açıklamalarına bağlı olarak Rusya'nın yaklaşımları ifade edilirken ihtiyatlı bir şekilde kullanılmıştır. Buna karşın haberin farklı yerlerinde diğer ülkelerin yapılan anlaşmaya gösterdiği tepkilerin defaatle belirtilmesi, anlaşmanın "tartışmalı" ve "sorunlu" olduğu ile ilgili bir algı oluşturmak içindir. Ayrıca Libya parlamentosunun da konuya ilişkin çağrılarına, algıyı pekiştirmek için yer verilmiştir.

Haberin sonunda ise Libya'daki siyasi durum hakkında bilgi verilmiş ve Hafter'in Trablus'a karşı saldırıya geçtiği ve bu çatışmalarda yüzlerce kişinin öldüğü ve binlerce kişinin evsiz kaldığı belirtilmiştir.

Haber genel olarak sözcü Zakharova'nın açıklamaları çerçevesinde şekillenmiştir. Fakat bölge ile ilgili başka ülkelerin yaklaşımları da özetlenmiştir. Bu yapılırken Türkiye'nin açıklamalarına hiç yer verilmeyerek taraflı bir habercilik ortaya konmuştur. Sözcünün açıklamalarında Rusya ile Türkiye arasındaki iyi ilişkilerin bir yansıması olarak "özenli" bir dil kullanılması göze çarpmaktadır. Fakat haber metninde yer alan diğer ifadelerde bu kaygı gözlenmemektedir. Ayrıca sadece tek tarafın açıklamalarına yer

verilerek, yapılan anlaşmanın “tartışmalı” ve “sorunlu” olduğu algısının yerleştirildiği görülmektedir.

TASS’ın konuyla ilgili bir başka haberi 15.12.2019 tarihlidir (<https://tass.com/world/1099577> [Erişim Tarihi: 07.01.2021]).

Haberin başlığı “*Erdoğan, Sarrac’ın Libya’nın tek meşru lideri olduğunu söyledi*” şeklindedir.

TASS, Erdoğan’ın A Haber yayınında yaptığı açıklamaları haberleştirmiştir. Bu açıklamalar sırasında Erdoğan, Libya’daki tek meşru lider olarak Sarrac’ı gördüğünü belirtmiştir. Bu ifade, Türkiye’nin bölgeye yaklaşımını özetler niteliktedir. Nitekim bölgede çıkarı olan diğer ülkeler diğer siyasi güçleri ve özellikle Hafter’i meşru gösterme gayreti içerisindeyler. Fakat TASS’ın attığı bu başlık, Türkiye ile Rusya arasındaki iyi ilişkilerin bir yansıması olarak okunabilir.

Haberin spotunda ise, Erdoğan’ın, eğer Libya isterse, Ankara’nın askeri birliklerini gönderebileceği ile ilgili ifadesine yer verilmiştir.

Kaynak: TASS, [Erişim Tarihi: 07.01.2021]

Haberin görselinde ise Erdoğan’ın uluslararası bir ikili görüşmenin ardından yapılan bir basın toplantısında çekildiği bir fotoğrafı yer almaktadır. Bu ikili görüşmenin Rusya Başbakanı veya Devlet Başkanı ile olması muhtemeldir.

Haberde, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın A Haber yayınında açıklamalarda bulunduğu belirtilerek Erdoğan’ın Libya’da tek meşru lider olarak Sarrac’ı tanıdığı ve Hafter’in meşru bir lider olmadığı, çünkü uluslararası alanda tanınmadığı hakkındaki ifadelerine yer verilmiştir.

Ayrıca Erdoğan'ın, Türkiye'nin Libya'ya gerekli tüm desteği sunmaya hazır oldu ve talep gelmesi halinde Libya'ya asker gönderebileceği ile ilgili sözleri aktarılmıştır.

Fakat ardından Libya'daki siyasi durum özetlenerek ülkede iki tane yüksek yürütme otoritesi olarak batıda Sarrac başkanlığındaki Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti ile Libya Ulusal Ordusu tarafından desteklenen doğuda Abdullah el-Tani geçici hükümetinin bulunduğu vurgulanmıştır.

Türkiye, Libya UMH ile deniz sınırları anlaşmasıyla birlikte güvenlik ve askeri iş birliği anlaşması da yapmıştır. Yapılan bu iki anlaşma, birbirini destekler niteliktedir. Başka bir deyişle denizcilik anlaşmasının bir yansıması olarak güvenlik anlaşması yapılmıştır. Zira bu anlaşmanın geçerliliği Libya UMH'nin varlığı ve meşruluğu sayesinde ancak mümkün olacaktır. Dolayısıyla Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki uluslararası hukuktan kaynaklanan çıkarlarını koruyabilmesi, Libya'daki UMH'nin meşruluğuna bağlıdır. Bu noktada Rusya'nın Libya'da Hafter'i desteklediği bilinmektedir. Fakat Türkiye ile olan iyi ilişkilerin bölgedeki dengeleri belirlediği görülmektedir. Rusya'nın devlet merkezli uluslararası haber ajansı niteliğindeki TASS da bu bağlamda bir habercilik ortaya koymaktadır. Bir yandan Türkiye'nin bölgedeki hassasiyetini anlamakta fakat bir yandan da ülkesinin çıkarlarını da gözetmektedir.

Nitekim haber metninde Erdoğan'ın bölge hakkında görüşlerinin alıntılanarak verilmesi, Türkiye'nin hassasiyetini paylaşmak adına önemli görülmektedir. Ancak ardından Libya'daki siyasi durumun özetlenerek "iki yüksek otorite" bulunduğu vurgulanması Rusya'nın Libya konusundaki yaklaşımını ifade etmektedir.

TASS haber ajansının yukarıda incelenen iki haberi de Rusya'nın bölgedeki siyasetini yansıtır niteliktedir. Hem Türkiye ile olan iyi ilişkilerin getirmiş olduğu bir hassasiyet haber diline yansıtılmış hem de Rusya'nın kendi yaklaşımı muhafaza edilmiştir. Dikkatli ve özenli bir dil kullanılarak bölgedeki gelişmeler aktarılmaya çalışılmıştır. Fakat gene de Rusya'nın bölgedeki gelişmeler hakkındaki bakış açısı, diğer ülkelerin verdiği tepkilerin içine gömülerek "örtük" bir şekilde okuyucuya aktarılmıştır.

3.4. AFP

AFP haber ajansı içeriklerini sadece abonelerine sunmaktadır. Dolayısıyla biz de AFP'nin konuyla ilgili haber geçtiği haber sitelerinden AFP haber ajansının konuya ilişkin yaklaşımını ortaya koymaya çalışacağız.

Bu anlamda ilk olarak, Saudi Gazette haber sitesinin konuyla ilgili 28.11.2019 tarihinde AFP kaynaklı haberini inceleyeceğiz (<https://saudigazette.com.sa/article/583646/World/Mena/Turkey-signs-military-deal-with-Libya-govt> [Erişim Tarihi: 08.01.2021]).

Haberin başlığı "*Türkiye Libya ile Askeri Anlaşma İmzaladı*" şeklindedir.

Bu haberin özelliği, anlaşmanın imzalanmasının hemen ardından yapılan "hızlı" bir haber olmasıdır. Zira anlaşma 27.11.2019 tarihinde geç bir saatte imzalanmıştır. Bu nedenle haber metninde sadece anlaşmanın ne olduğu ile ilgili bilgiler verilmektedir.

Kaynak: AFP, [Erişim Tarihi: 08.01.2021]

Haberin görselinde, Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti Başkanı Sarrac ile Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın İstanbul'daki anlaşma sırasında çekilmiş fotoğrafı kullanılmıştır. Haberin görseli ile haberin konusu birbiriyile örtüşmektedir.

Haberde çarşamba günü geç saatte İstanbul'da Türkiye ile Libya UMH arasında askeri bir anlaşma yapıldığı bilgisi paylaşılmıştır. İki ülke arasında askeri bir anlaşmanın yanında deniz sınırlılıkları anlaşmasının da imzalandığı belirtilmiştir.

Devamında İletişim Başkanı Fahrettin Altun'un Twitter üzerinden yaptığı paylaşımlara da yer verilmiştir. Bu paylaşımlar “*Libya halkının güvenlik durumunu birlikte iyileştireceğimize eminiz.*” ve “*Libya'nın istikrarı, Libyalıların güvenliği, bölgesel istikrar ve uluslararası terörizmin önlenmesi için kritik öneme sahiptir.*” şeklinde alıntılanarak verilmiştir.

Haberin sonunda ise, 2011 yılında diktatör Muammer Kaddafi'yi devirip öldüren NATO destekli ayaklanmadan bu yana Libya'nın kaosa batmış durumda olduğu vurgulanmıştır.

Görüldüğü gibi haberde Türkiye ile Libya arasında aynı gün askeri ve denizcilik anlaşmalarının yapıldığı bilgisini paylaşmakta ve Fahrettin Altun'un Tweet'leri üzerinden Türkiye'nin bölgeye olan yaklaşımı özetlenmektedir.

Haber kaynağı olarak yalnızca AFP gösterilmiştir. Saudi Gazette'nin ajanstan gelen haberi olduğu gibi yayınladığı ve kısaltmaya ya da değiştirmeye gitmediği, *Times Friday*'in 29.11.2019 tarihli sayısında (<http://news.kuwaittimes.net/pdf/2019/nov/29/kt.pdf> [Erişim Tarihi: 08.01.2021]) konuyla ilgili birçok ajanstan derleyerek hazırladığı haberinde buradaki cümlelerin

aynısının yer almasıyla anlaşılmaktadır. Dolayısıyla AFP ajansının abonelerine haberi hızlı bir şekilde ulaştırdığı ve yalnızca “olanı” aktardığı söylenebilir.

AFP kaynaklı konuyla ilgili bir diğer haber ise Arab News’de 19.12.2019 tarihinde yayınlanmıştır (<https://arab.news/7njba> [Erişim Tarihi: 08.01.2021]).

Haberin başlığı “*Libya UMH Türkiye ile askeri anlaşmanın uygulanması için hazır olduğunu söyledi*” şeklindedir.

Başlıkta Türkiye ile Libya UMH arasında imzalanan anlaşmanın ülkede onaylandığı ve artık uygulamaya geçebileceği ifade edilmiştir.

Kaynak: AFP, [Erişim Tarihi: 08.01.2021]

Görselde Libya’daki bir patlamanın ardından havaya yükselen dumanların uzaktan çekilmiş fotoğrafı kullanılmıştır. Haberin konusuyla uyumludur.

Haberin girişinde, Libya’nın BM tarafından tanınan Ulusal Mutabakat Hükümeti’nin (UMH) perşembe günü Türkiye ile askeri bir anlaşmanın uygulanmasını onayladığı, bunun da Ankara’nın bölgede daha büyük bir rol oynamasının önünü açtığı belirtilmiştir.

Türkiye ile Libya arasında imzalanan denizcilik anlaşması ile beraber güvenlik ve askeri iş birliği anlaşması da imzalanmış ve bu kapsamda Türkiye’nin Libya’ya askeri destek vermesi öngörülmüştü. Zira Türkiye’nin Libya ile yapmış olduğu denizcilik anlaşması ancak Libya UMH’nin meşru güç olarak varlığını sürdürmesi ile geçerliliğini koruyabilecektir. Böylece Türkiye, Libya UMH’nin siyasi varlığını korumak, dolayısıyla kendisinin Doğu Akdeniz’deki meşruluğunu sağlayabilmek için Libya ile güvenlik ve askeri iş birliği anlaşması da imzalamıştır. Bu anlaşma kapsamında gerekirse Diktatör Hafter’e karşı Libya UMH’yi korumak adına bölgeye asker gönderilmesi öngörülmüştür.

Anlaşmanın Libya UMH tarafından onaylanmasının ardından da Türkiye'nin bölgede askeri varlığı ile fiilen önemli bir rol oynayacağı ifade edilmiştir.

Nitekim haberin devamında, 27 Kasım'da yapılan anlaşmanın UMH kabinesi tarafından onaylandığı bilgisi paylaşılmıştır. Haberde askeri yetkililerin huzurunda toplanan UMH'nin anlaşma kapsamında Ankara'nın yapacağı yardımın boyutları hakkında bilginin ise paylaşılmadığı belirtilmiştir.

Ülkenin 2011'de diktatör Moamer Kaddafi'yi devirip öldüren NATO destekli ayaklanmadan bu yana kargaşa ve bölünmelerle boğuştuğu ve o zamandan beri doğu ve batıdaki güç için yarışan rakip yönetimler arasında bölünmüş durumda olduğu vurgulanmıştır.

Halbuki Libya'da Birleşmiş Milletler tarafından tanınan tek otorite Ulusal Mutabakat Hükümeti'dir. Böylesi bir durum karşısında Hafter ile Sarrac'ı meşruiyet açısından birbirine denk iki "rakip" olarak göstermek doğru değildir. Bu yaklaşım, bölgede maksimalist çıkarlara sahip olan ülkelerin yaklaşımı ile örtüşmektedir.

Haberin devamında Erdoğan'ın 10 Aralık'ta yaptığı bir konuşmada Libya'daki UMH'yi desteklemek için bölgeye personel gönderilebileceği ile ilgili sözleri alıntılanarak verilmiştir.

Haberin sonunda ise Birleşmiş Milletler'e göre, Türkiye'nin UMH'ye sadık güçlere tanklar ile insansız hava araçları da dahil olmak üzere askeri teçhizat sağladığı ifade edilmiştir. Mısır ve Birleşik Arap Emirlikleri de dahil olmak üzere bölgedeki ülkelerin, nisan ayında Trablus'u Türkiye ve Katar'ın açıkça desteklediği UMH'den almak için saldırı başlatan Hafter'in desteklediği belirtilmiştir.

Görüldüğü gibi, AFP haberi nispeten tarafsız olarak vermiştir. Fakat Libya'daki UMH'nin bölgedeki tek meşru otorite olduğu görmezden gelinmiştir. Halbuki Türkiye bunu çeşitli vesilelerle dile getirmiştir.

AFP haber ajansının konuya ilişkin yaklaşımı "ihtiyatlı" olarak kabul edilebilir. Gelişmeleri olduğu gibi aktarmaya çalıştığı fakat yine de Libya'daki siyasi durumu yeterince "doğru" ifade edemediği söylenebilir. Bu noktada, AFP haber ajansının yalnızca abonelerine haber geçmesi nedeniyle konuyla ilgili AFP'yi kaynak olarak alan haber sitelerinin haberleri üzerinden bir inceleme yapmak zorunda kaldığımızı tekrar vurgulamamız gerekiyor. İncelediğimiz konunun üzerinden bir yılı biraz aşkın bir sürenin geçmesi de dönemle ilgili ulaşabileceğimiz kaynakları sınırlandırmıştır. Dolayısıyla AFP özelinde yapılan bu değerlendirmeleri bu sınırlılıklar içinde kabul etmekte fayda vardır.

Genel Değerlendirme Sonuç

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti arasında 27.11.2019 tarihinde "Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması Hakkında Mutabakat Muhtırası" ve "Güvenlik ve Askeri İş Birliği Muhtırası" imzalanmıştır. Bu anlaşmalar Doğu Akdeniz'deki dengeleri değiştirmiştir. Zira başta Yunanistan ve GKRY olmak üzere İsrail, Mısır ve Lübnan, bölgede maksimalist çıkarlarla uluslararası deniz hukukuna aykırı hareket ederek Türkiye'yi ötekileştirmişlerdir. Böylece Türkiye bölgede

“itiraz eden”, “sorun çıkaran”, “kimseyle geçinemeyen” ve başkalarının bölgesini “gasp eden” ülke olarak gösterilmeye çalışılmıştır. Libya ile yapılan anlaşma sayesinde ise Türkiye bölge hakkındaki tezlerine “meşru” bir zemin kazandırmış ve hukuksal bir statü elde etmiştir. Ayrıca bölgede kimse ile anlaşamayan ülke konumundan da sıyrılmıştır.

Bölgede beklenmedik bir adım atarak maksimalist çıkarlara sahip olan ülkeleri adeta şoka uğratan bu anlaşmaya karşı tepkiler gecikmemiştir. Başta Yunanistan olmak üzere çeşitli ülkelere anlaşmanın “gayri meşru” ve “gayri hukuki” olduğu yönünde sert açıklamalar gelmiştir. Yunanistan’a göre Girit adası görmezlikten gelinmiştir. Bu nedenle anlaşma hukuki açıdan geçersizdir. Fakat uluslararası deniz hukuku adalara münhasır ekonomik bölge ilan etme hakkı tanımamaktadır ve bununla ilgili daha önce alınmış emsal kararlar da bulunmaktadır. Girit adası yalnızca karasularına sahiptir ve yapılan anlaşmada adanın karasuları tanınmıştır.

Türkiye’nin konuyla ilgili hukuki temellere dayanan açıklamalarını farklı kademelerde ve farklı platformlarda defalarca dile getirmesine rağmen uluslararası kamuoyunda Türkiye’nin Libya ile yapmış olduğu anlaşma “tartışmalı” olarak gösterilmeye devam edilmiştir. Bunda Yunanistan’ın Avrupa Birliği’ni arkasına almasının önemli bir rolü vardır. Oysa AB’nin bu konuda herhangi bir yetkisi bulunmamaktadır. Fakat siyasi çıkarlar üzerinden Yunanistan AB tarafından desteklenmeye devam edilmiştir.

Yunanistan’ın yanı sıra İsrail, Mısır ve GKRY de anlaşmanın uluslararası hukuku ihlal ettiği yönünde uluslararası kamuoyunu yönlendirmeye çalışmıştır. Özellikle İsrail ile ikili ilişkileri iyi olan ABD de desteğini ortaya koymuştur. Böylece uluslararası kamuoyunda Türkiye karşıtı bir duruş geliştirilmiştir.

Uluslararası kamuoyunun oluşmasında en önemli aktörlerden biri de haber ajanslarıdır. Özellikle uluslararası nitelikte olan haber ajansları (REUTERS, AP, TASS ve AFP) dünyanın hemen hepsine “haber” ulaştırma güçleri sayesinde kolay bir şekilde kamuoyunu yönlendirme potansiyeline sahiptir. Fakat haber ajansları, büyük oranda bağlı buldukları ülkenin siyasi çıkarları çerçevesinde yayın yapmaktadır. Nitekim araştırma kapsamında incelenen REUTERS, AP, TASS ve AFP haber ajanslarının konuyla ilgili olarak yaptıkları haberlerde ülkelerinin siyasi yaklaşımını yansıttıkları tespit edilmiştir.

REUTERS ve AP haber ajanslarının Türkiye’ye karşı bir konum aldıkları ve “tarafı” bir habercilik ortaya koydukları söylenebilir. Özellikle uluslararası kamuoyunda Türkiye ile ilgili algının oluşmasında bu iki haber kaynağının önemli rol oynadıkları ifade edilebilir.

TASS haber ajansının Türkiye ile olan iyi ilişkilerin bir yansıması olarak haberlerinde daha “ihtiyatlı” bir dil kullanmasına karşın yine de uluslararası kamuoyunda REUTERS ve AP’nin oluşmasına önemli katkıda buldukları Türkiye algısının çok da dışında kalamadığı görülmektedir.

AFP haber ajansı ise sadece abonelerine yayın yaptığı için konuyla ilgili haberi tespit edilememiştir. Fakat yine de abonelerinin AFP kaynaklı olarak gösterdikleri haberlerden yola çıkılarak AFP’nin konuya ilişkin yaptığı haberler incelenmeye çalışılmıştır. Buna göre AFP’nin daha çok “olani” aktardığı ve “nispeten” tarafsız kaldığı

göze çarpmaktadır. Ancak Libya'daki siyasi durumun gene de hakkıyla ifade edilemediği görülmektedir.

Bunların dışında konuyla ilgili REUTERS, AP ve AFP'nin aynı tarihte, 28.11.2019'da, haberi geçtikleri tespit edilmiştir. Bunlardan sadece REUTERS saat belirtmiş, diğerleri belirtmemiştir. Buradan yola çıkarak hangi ajansın daha önce haberi geçtiği bilinmemektedir. TASS ajansı ise konuyla ilgili ilk haberini 4.11.2019'da, Rusya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Zakharova'nın açıklamaları vesilesiyle verebilmiştir.

Sonuç olarak Türkiye ile Libya arasında imzalanan deniz sınırlılıkları anlaşması ve bununla beraber değerlendirilebilecek olan askeri iş birliği anlaşmasının, uluslararası haber ajansları tarafından bağlı buldukları ülkenin siyasi çıkarlarına uygun olarak haberleştirildiği söylenebilir.

Demokrasi, basın özgürlüğü, ifade özgürlüğü, tarafsızlık gibi evrensel değerlerin dünyaya yayıldığı ülkelerin yeri geldiğinde bu kavramlar üzerinden üçüncü dünya ülkelerini eleştirirken kendilerinin bunları rahatlıkla görmezden gelmesi ise manidardır.

Kaynakça

Acer, Yücel. (2019), "Doğu Akdeniz'de Deniz Yetki Alanları ve Türkiye Libya Mutabakatı", *SETA Analiz, Sayı, 301, s. 7-15.*

Milletlerarası Andlaşma. (2019), T. C. Resmi Gazete (30971, 07.12.2019).

Paralı, Zeynep. (2020), "Türkiye Cumhuriyeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti Arasında İmzalanan Akdeniz'de Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Uluslararası Politikaya Etkileri", *Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2020, Cilt 1, Sayı 1, 49-64*

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı. (2020), *Doğu Akdeniz Denkleminde Stratejik Adım: Türkiye – Libya Mutabakatı*, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları, Ankara.

Yaycı, Cihat, (2020). "Türkiye-Libya Arasında İmzalanan Münhasır Ekonomik Bölge Anlaşması'nın Sonuç ve Etkileri", *Kriter Dergisi, s. 34-37.*

İnternet Kaynakları

Anadolu Ajansı: <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/turkiye-libya-anlasmasin-in-hukuki-ve-stratejik-boyutlari/1668270> [Erişim Tarihi: 26.12.2020].

AP News: <https://apnews.com/article/a732eb56dfab4433a6eae5eb4012a21c> [Erişim Tarihi: 03.01.2021].

AP News: <https://apnews.com/article/0803458aa99c4f069e97e95fc15aad91> [Erişim Tarihi: 05.01.2021].

Arab News: <https://arab.news/7njba> [Erişim Tarihi: 08.01.2021].

REUTERS: <https://www.reuters.com/article/us-turkey-libya-idUSKBN1Y213I> [Erişim Tarihi: 01.01.2021].

REUTERS: <https://www.reuters.com/article/us-turkey-libya-erdogan/erdogan-turkey-and-libya-can-conduct-joint-explorations-in-eastern-med-idUSKBN1YD23G> [Erişim Tarihi: 02.01.2021].

Saudi Gazette: <https://saudigazette.com.sa/article/583646/World/Mena/Turkey-signs-military-deal-with-Libya-govt> [Erişim Tarihi: 08.01.2021].

TASS: <https://tass.com/politics/1095333> [Erişim Tarihi: 07.01.2021].

TASS: <https://tass.com/world/1099577> [Erişim Tarihi: 07.01.2021].

Times Friday: <http://news.kuwaittimes.net/pdf/2019/nov/29/kt.pdf> [Erişim Tarihi: 08.01.2021].

TRT Haber: <https://www.trthaber.com/haber/gundem/cumhurbaskani-erdogan-yunanistanin-eli-kolu-baglandi-onlari-cildirtan-bu-445517.html> [Erişim Tarihi: 03.01.2021].

